

Podsumowanie kontroli planowej przeprowadzonej w siedzibie Instytucji Zarządzającej w ramach programu Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego 2021-2027	
Instytucja kontrolująca	Departament Zgodności Rozliczeń Środków Europejskich w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej
Instytucja kontrolowana	Instytucja Zarządzająca Programem Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (IZ FERS)
Termin kontroli	19 - 21 listopada 2024
Cel kontroli	Potwierdzenie istnienia i stosowania w IZ procedur zawartych w Opisie systemu zarządzania i kontroli oraz Instrukcji Wykonawczej w odniesieniu do następujących kluczowych wymogów dotyczących systemów zarządzania i kontroli określonych w załączniku XI do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060: <i>1. Odpowiednie rozdzielenie funkcji oraz pisemne uzgodnienia dotyczące sprawozdawczości, nadzoru i monitorowania zadań delegowanych instytucji pośredniczącej.</i> <i>2. Odpowiednie kryteria i procedury wyboru operacji.</i> <i>4. Odpowiednie weryfikacje zarządcze, w tym odpowiednie procedury kontroli spełniania warunków finansowania niepowiązanego z kosztami i uproszczonych metod rozliczania kosztów.</i> <i>7. Skuteczne wdrożenie proporcjonalnych środków zwalczania nadużyć finansowych.</i>

Zakres kontroli i zalecenia pokontrolne
Kluczowy wymóg dotyczący systemów zarządzania i kontroli: <i>1. Odpowiednie rozdzielenie funkcji oraz pisemne uzgodnienia dotyczące sprawozdawczości, nadzoru i monitorowania zadań delegowanych instytucji pośredniczącej</i>
1. Zaleca się ustalenie systemu zastępstw dla wszystkich Zastępców Dyrektora DZF oraz odpowiednią zmianę systemu zastępstw dla Dyrektora DZF przez poszczególnych Zastępców Dyrektora DZF, tak aby jednoznacznie był określony zakres czynności, których dotyczy zastępstwo, z odpowiednim wyłączeniem tych czynności, w których udział mógłby spowodować brak zachowania rozdzielności funkcji pomiędzy obszarami: wyboru operacji, weryfikacji zarządczych oraz płatności w zakresie Działów 03.03 i 05.01 wdrażanych bezpośrednio przez IZ oraz projektów PT, a także pomiędzy zadaniami IZ a zadaniami związanymi z księgowaniem wydatków. Dodatkowo, zaleca się odpowiednie dostosowanie zapisów Upoważnień/Pełnomocnictw Dyrektora DZF oraz wszystkich Zastępców Dyrektora DZF do zakresów zadań określonych w Wewnętrznym Regulaminie Organizacyjnym DZF, tak aby zapewniona

została rozdzielność funkcji na poziomie Dyrektora DZF i poszczególnych Zastępców Dyrektora w ww. obszarach.

2. Zaleca się przyjęcie rozwiązań mających na celu zachowanie rozdzielności funkcji pomiędzy obszarem wyboru operacji, a obszarem weryfikacji zarządczych (weryfikacji WnP) na poziomie Zastępcy Dyrektora ZD4 i wprowadzenie odpowiednich zapisów w IW IZ w celu zminimalizowania ryzyka braku zachowania rozdzielności funkcji w toku realizacji zadań w ww. obszarach, w zakresie projektów konkursowych oraz projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny w ramach priorytetu III i V FERS, w tym projektu niekonkurencyjnego realizowanego przez IZ w ramach Działania 3.3.
3. Zaleca się przyjęcie rozwiązań mających na celu zachowanie rozdzielności funkcji pomiędzy obszarem wyboru operacji, a obszarem weryfikacji zarządczych (weryfikacji WnP) na poziomie Naczelnika WWD/WIS/WIW oraz pracowników WWD/WIS/WIW i wprowadzenie odpowiednich zapisów w IW IZ w celu zminimalizowania wystąpienia ryzyka braku zachowania rozdzielności funkcji w toku realizacji zadań w ww. obszarach, w zakresie projektów konkursowych oraz projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny w ramach priorytetu III i V FERS, w tym projektu niekonkurencyjnego realizowanego przez IZ w ramach Działania 3.3.
4. Z uwagi na fakt, iż akceptacja/zatwierdzenie przez daną osobę wyników oceny projektów jest równoznaczna z udziałem tej osoby w danym procesie, zaleca się przeformułowanie istniejących w IZ procedur w zakresie wyboru projektów (w tym usunięcie z IW IZ zapisów wskazujących na „czynność techniczną”), tak aby osoba biorąca udział w procesie decyzyjnym, tzn. akceptująca/zatwierdzająca wyniki oceny nie brała udziału w procesie weryfikacji zarządczych, w celu zachowania zasady rozdzielności funkcji.
5. Zaleca się przyjęcie rozwiązań mających na celu zachowanie rozdzielności funkcji pomiędzy obszarem wyboru operacji, a obszarem weryfikacji zarządczych (zatwierdzenie wyników weryfikacji WnP) na poziomie Zastępcy Dyrektora (ZD2/ZD1) i wprowadzenie odpowiednich zapisów w IW IZ w celu zminimalizowania ryzyka braku zachowania rozdzielności funkcji w toku realizacji zadań w ww. obszarach, w zakresie projektów Pomocy technicznej IZ oraz IP.
6. Zaleca się przyjęcie rozwiązań mających na celu zachowanie rozdzielności funkcji pomiędzy obszarem wyboru operacji, a obszarem weryfikacji zarządczych (weryfikacji WnP) na poziomie Naczelnika WF oraz Naczelnika WSW i wprowadzenie odpowiednich zapisów w IW IZ w celu zminimalizowania ryzyka braku zachowania rozdzielności funkcji w

roku realizacji zadań w ww. obszarach w zakresie projektów Pomocy technicznej IZ oraz IP.

7. Zaleca się przyjęcie rozwiązań mających na celu zachowanie rozdzielności funkcji pomiędzy zadaniami w zakresie księgowania wydatków a zadaniami IZ szczegółowo określonymi w podrozdziale 2.1 pkt 2 *Wytycznych dotyczących warunków księgowania wydatków oraz przygotowania prognoz wniosków o płatność do Komisji Europejskiej w ramach programów polityki spójności na lata 2021-2027*, na poziomie osoby zatwierdzającej Wniosek o płatność do KE oraz Roczne zestawienie wydatków i wprowadzenie odpowiednich zapisów w IW IZ, w celu zminimalizowania ryzyka braku zachowania rozdzielności funkcji w toku realizacji ww. zadań.
 - Zalecenia istotne:
8. Zaleca się uzupełnienie pkt 1.3.4 OSZiK o zapisy dotyczące zasady rozdziału funkcji w obrębie instytucji programu, zgodnie z art. 71 ust. 4 rozporządzenia ogólnego.
9. Zaleca się odpowiednie uzupełnienie zapisów Wewnętrznego Regulaminu Organizacyjnego DZF w zakresie czynności realizowanych przez WF dotyczących organizacji naborów, oceny i zawierania umów o dofinansowanie w ramach projektów własnych Pomocy technicznej IZ.
10. Zaleca się przeformułowanie treści wzoru Deklaracji bezstronności do weryfikacji wniosków o płatność określonego w zał. nr 3 do IW IZ, tak aby składane w nim oświadczenie nie ograniczało się wyłącznie do potwierdzenia braku udziału w sporządzaniu i podpisywaniu kart oceny merytorycznej, lecz odnosiło się również do pozostałych czynności podejmowanych w procesie oceny i wyboru projektów, takich jak udział w etapie negocjacji w ramach oceny merytorycznej, akceptowanie/zatwierdzanie dokumentów stanowiących wyniki oceny, czy akceptowanie/podpisywanie umowy/porozumienia o dofinansowanie projektu.

Kluczowy wymóg dotyczący systemów zarządzania i kontroli: 2. *Odpowiednie kryteria i procedury wyboru operacji*

Zalecenia:

11. Zaleca się każdorazowe udostępnianie informacji o zmianach regulaminu wyboru projektów, wraz z uzasadnieniem i terminem, od którego są stosowane, w taki sam sposób jak udostępniono regulamin, zgodnie z art. 51 ust. 8 ustawy wdrożeniowej, a także uzupełnienie IW IZ o procedury w zakresie postępowania w przypadku zmiany regulaminu wyboru projektów, w szczególności w odniesieniu do obowiązku informowania o zmianach wnioskodawców, a także formy przekazania informacji o zmianie.

12. Zaleca się uzupełnienie obowiązujących w IZ procedur o obowiązek składania oświadczeń o bezstronności przez wszystkie osoby biorące udział w naborze (osoby oceniające WoD, osoby zaangażowane w weryfikację KOM, podejmujące decyzję o rozstrzygnięciu rozbieżności w ocenie, akceptujące i zatwierdzające wyniki oceny), a także weryfikacji tych oświadczeń zgodnie z przyjętą metodyką, z zachowaniem zasady rozdzielności na poziomie osoby przeprowadzającej weryfikację w odniesieniu do weryfikowanego naboru.
13. Biorąc pod uwagę, iż oświadczenia o bezstronności powinny być składane zarówno przez osoby oceniające, jak i inne biorące udział w naborze, tj. sekretarza KOP, przewodniczącego KOP oraz Z-cę Dyrektora DZF, a także fakt, że oświadczenia te powinny podlegać weryfikacji, konieczne jest uzupełnienie obowiązujących w IZ procedur w zakresie wyłączenia osób biorących udział w danym naborze, z procesu weryfikacji prawdziwości oświadczeń o bezstronności przez nie złożonych.
14. Zaleca się wdrożenie w IZ procedur dotyczących mechanizmu weryfikacji deklaracji bezstronności/oświadczeń o braku konfliktu interesów we wszystkich procesach, w których składane są ww. dokumenty, w celu spełnienia wymagań Wytocznych KE dot. unikania konfliktów interesów, zgodnie z którymi w ramach skutecznej weryfikacji mającej na celu identyfikację ewentualnych fałszywych oświadczeń wszystkie oświadczenia powinny być prawidłowo rejestrowane i zachowywane przez organ, a także powinny podlegać kontroli (zgodnie z odpowiednią metodyką). Jednocześnie, zaleca się uzupełnienie obowiązujących w IZ procedur o obowiązek podpisywania deklaracji/oświadczeń o bezstronności przez wszystkie osoby, które biorą udział w danym obszarze (w tym akceptacja i zatwierdzanie dokumentów) oraz objęcie ww. dokumentów weryfikacją zgodnie z przyjętą metodyką.
15. Zaleca się zamieszczanie w regulaminie wyboru projektów informacji w zakresie postępowania w przypadku awarii SOWA EFS, umożliwiającego wnioskodawcom złożenie WoD, bez względu na moment wystąpienia awarii i jej usunięcia.
16. Zaleca się przyjęcie w procesie wyboru eksperta do składu KOP rozwiązań zawierających element losowości, dzięki czemu każdy kandydat posiadający najbardziej adekwatne doświadczenie w zakresie tematyki naboru będzie mieć równe szanse na wybranie do KOP, z uwzględnieniem zachowania śladu audytowego z przeprowadzonego wyboru.
17. Zaleca się dokumentowanie weryfikacji KOM prowadzonej przez sekretarza KOP oraz przewodniczącego KOP w celu zachowania ścieżki

audytu. Jednocześnie zaleca się uzupełnienie zapisów IW IZ oraz Regulaminu pracy KOP w tym zakresie.

18. Zaleca się przeformułowanie obowiązujących w IW IZ procedur w zakresie akceptacji projektu decyzji o dofinansowaniu projektu przed przekazaniem go do podpisu przez Ministra/Sekretarza lub Podsekretarza Stanu, celem dostosowania do stosowanej praktyki, z uwzględnieniem zachowania rozdzielności funkcji pomiędzy obszarem wyboru operacji a obszarem weryfikacji zarządczych i płatności, również w przypadku ustanawiania systemu zastępstw.
19. Zaleca się aktualizację Regulaminu Pracy KOP oraz Zasad wyboru projektów, w zakresie powoływania składu KOP, w celu dostosowania do przyjętej w IZ FERS praktyki.
20. Zaleca się uzupełnienie obowiązujących w IZ procedur o zapisy dotyczące weryfikacji/akceptacji i zatwierdzania listy wybranych naborów do weryfikacji prawdziwości oświadczeń o bezstronności oraz formy dokumentowania wyboru. Przy podziale zadań w zakresie udziału w wyborze naborów do weryfikacji oświadczeń należy wziąć pod uwagę rozdzielność funkcji, tak aby osoby dokonujące wyboru, a także weryfikujące/zatwierdzające wybór nie brały udziału w naborach (dotyczy zarówno osób oceniających, jak również osób z prawem rozstrzygnięcia rozbieżności w ocenie oraz osób zatwierdzających wyniki naboru).
21. Zaleca się doprecyzowanie terminu na dokonanie wyboru naborów do weryfikacji prawdziwości oświadczeń o bezstronności, tak aby wszystkie nabory planowane do uruchomienia w danym roku kalendarzowym były ujęte w populacji, z której wybierana jest próba naborów do weryfikacji.
22. Zaleca się przeformułowanie lub uzupełnienie przyjętego w IZ mechanizmu wyboru naborów do weryfikacji oświadczeń, o analizę dodatkowych czynników ryzyka i/lub element losowości, tak aby uwzględnił on również pozostałe nabory o mniejszej wartości.
23. Zaleca się niezwłoczne wprowadzenie zmian regulaminu wyboru projektów po wystąpieniu zdarzenia warunkującego konieczność jego zmiany.
24. Zaleca się zachowanie należytej staranności podczas sporządzania Protokołu z prac KOP. Ponadto zaleca się uzupełnienie Regulaminu pracy KOP o zasady dotyczące zastępowania członków KOP na wypadek ich nieobecności, w szczególności sekretarza KOP oraz przewodniczącego KOP oraz ich stosowanie w przypadku nieobecności członka KOP. Dodatkowo zaleca się uzupełnienie IW IZ w zakresie naborów niekonkurencyjnych w ramach III i V Priorytetu o zapisy dotyczące sporządzania protokołu z pracy KOP, w tym ścieżki akceptacji oraz terminu na jego sporządzenie i zatwierdzenie.

25. Zaleca się, dla zachowania przejrzystości procesu, uzupełnienie zapisów IW IZ (procedura 15.1) w zakresie faktycznego postępowania przez wnioskodawcę w ramach sporządzania, weryfikacji i zatwierdzenia WoD przed złożeniem go w danym naborze.
26. Zaleca się uzupełnienie obowiązujących w IZ procedur w zakresie możliwości aktualizacji próby wybranych naborów do weryfikacji prawdziwości oświadczeń o bezstronności, z uwzględnieniem ścieżki akceptacji oraz formy udokumentowania aktualizacji.
27. Zaleca się zmianę określonego w IW IZ terminu na przekazanie Przewodniczącemu KOP wyniku weryfikacji oświadczeń o bezstronności w naborach PPT FERS, tak aby w przypadku wystąpienia powiązań oceniającego z wnioskodawcą lub jego partnerem, możliwe było zastąpienie oceniającego innym oceniającym przed zatwierdzeniem wyniku oceny WoD.
28. Zaleca się zachowanie staranności przy publikowaniu wyniku postępowania na stronie IZ, tak aby do publicznej wiadomości podawane były wszystkie informacje wymagane zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy wdrożeniowej.
29. Zaleca się każdorazowe publikowanie informacji w zakresie danego naboru na portalu oraz na stronie IZ, zgodnie z ustawą wdrożeniową.
30. Zaleca się przeformułowanie obowiązujących w IZ procedur w zakresie przekazywania do podpisu beneficjenta decyzji o dofinansowaniu projektu i dostosowanie do stosowanej w IZ praktyki.

Kluczowy wymóg dotyczący systemów zarządzania i kontroli: 4. *Odpowiednie weryfikacje zarządcze, w tym odpowiednie procedury kontroli spełniania warunków finansowania niepowiązanego z kosztami i uproszczonych metod rozliczania kosztów*

Zalecenia:

31. Zaleca się w ramach dobrych praktyk uzupełnienie obowiązujących w IZ procedur w obszarze doboru próby do weryfikacji pogłębionej WnP o element losowości (z zachowaniem ścieżki audytu), jako uzupełnienia doboru próby opartej na osądzie eksperckim uwzględniającym obszary ryzykowe.
32. Zaleca się zachowanie należytej staranności i każdorazową akceptację list sprawdzających załączanych w EZD przez osoby weryfikujące WnP, w celu zachowania odpowiedniego śladu audytowego z prowadzonych czynności weryfikacji wniosku.
33. Zaleca się realizację czynności w zakresie formy sporządzania i zatwierdzania *Informacji o wynikach weryfikacji wniosku o płatność* oraz

sposobu jej przekazania do beneficjenta zgodnie z IW IZ (podproces 14.3) lub dostosowanie ww. zapisów IW IZ do przyjętej w IZ praktyki.

34. Zaleca się dostosowanie zapisów IW IZ (podproces 14.3 *Instrukcja rozliczania wydatków w ramach projektu niekonkurencyjnego realizowanego w ramach Działania 03.03* przez WD) do przyjętego w praktyce sposobu postępowania w zakresie każdorazowej akceptacji listy sprawdzającej przez Naczelnika WWD/innej wyznaczonej osoby, przed jej zatwierdzeniem przez Zastępcę Dyrektora DZF. Jednocześnie, zaleca się korektę numeracji w ww. podprocesie.

Kluczowy wymóg dotyczący systemów zarządzania i kontroli: 7. *Skuteczne wdrożenie proporcjonalnych środków zwalczania nadużyć finansowych*

Zalecenia:

35. Zaleca się wdrożenie procedur odnoszących się do zarządzania konfliktem interesów w zakresie weryfikacji powiązań członków KM – przynajmniej na podstawie próby, z uwzględnieniem analizy ryzyka oraz w odpowiedzi na sygnały ostrzegawcze.
36. Zaleca się uzupełnienie Regulaminu KM FERS o zapisy regulujące ścieżkę postępowania w przypadku zgłoszenia okoliczności, które mogą stanowić konflikt interesów (zgodnie ze stosowaną w IZ praktyką), z uwzględnieniem okoliczności, które mogą stanowić konflikt interesów, w przypadku, gdy dotyczą one Przewodniczącego KM FERS, jak również uwzględnienie możliwości dokonania zgłoszenia przez innych członków KM FERS lub inne uprawnione instytucje, w uzasadnionych przypadkach, np. doniesień medialnych, zgłoszeń obywatelskich lub kontroli uprawnionych instytucji.
37. Dla zachowania przejrzystości, zaleca się opracowanie procedury dotyczącej prowadzenia Rejestru konfliktu interesów, uwzględniającą m.in. wzór Rejestru konfliktu interesów, jak również określenie komórki odpowiedzialnej za jego prowadzenie oraz terminowe dokonywanie wpisów.